

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти**

«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ ВИРОБНИЦТВУ»

**Інноваційні пріоритети
у розвитку економіки та менеджменту**

24 квітня 2024 року

Біла Церква
2024

УДК 330.341.1:33:005

Молодь – аграрній науці і виробництву: Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 24 квітня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 255 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р. екон. наук, професор.
Варченко О.М., д-р. екон. наук, професор.
Димань Т.М., д-р. с.-г. наук, професор.
Зубченко В.В., канд. екон. наук.
Паска І.М., д-р екон. наук, професор.
Хомяк Н.В., канд. екон. наук, доцент.
Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук, доцент.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г., канд. с.-г. наук.**

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти «Молодь – аграрній науці і виробництву» (24 квітня 2024 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету.

Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

УДК: 338.245(477)

КОЛЕСНІЧЕНКО Л.М., студентка 5 курсу ЗФН спеціальності 051 Економіка
Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд.екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

В результаті повномасштабної війни економіка України зазнала змін. Її падіння було найбільшим та найглибшим за всю історію України. Однак, воно було меншим, ніж очікувалося на початку вторгнення, завдяки високій здатності бізнесу та домашніх господарств до адаптації, а також стійкості енергетичної системи.

Ключові слова: воєнна економіка, економічний розвиток, стабільність, фінансова підтримка, воєнний стан.

В результаті повномасштабної війни економіка України зазнала змін. Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується різким зниженням показників продуктивності праці та ефективності підприємницької діяльності і використання природних ресурсів. Зокрема, спустошення земельних ресурсів і погіршення якості ґрунту призвели до зниження експортного потенціалу сільськогосподарської продукції [1]. За оцінками Мінекономіки з урахуванням статистичних даних, падіння ВВП за підсумками 2022 року склало понад 35%. Падіння до нижчого показника не відбулося завдяки допомозі урядів, парламентів та міжнародних партнерів, а також високій адаптивності бізнесу та населення. Проте все ще існують негативні тенденції, які гальмують економічне відновлення. Експерти Мінекономіки відзначають уповільнення споживання домогосподарствами, переважно зосередженими на покупці товарів і послуг першої необхідності. Також однією з сучасних тенденцій є продовження падіння інвестиційної активності під час війни, яке було частково компенсовано вимушеними інвестиціями бізнесу та

держави у придбання та встановлення значної кількості альтернативних джерел електроенергії [2]. Погіршення прогнозу пов'язане насамперед з переглядом ключових припущень щодо наслідків енергетичного тероризму та тривалості ризику безпеки. Останнє призводить до затримки повного розблокування портів, пригнічуючи можливість відновлення експорту. Поступове відновлення виробничих потужностей, покращення логістики та відновлення внутрішнього попиту внаслідок повернення переміщених осіб сприятимуть економічному зростанню у 2024–2025 роках. М'яка фіскальна політика також відіграватиме важливу роль у майбутньому. Завдяки всім цим факторам передбачається, що реальний ВВП України зросте на 4,1% у 2024 році, а економічне зростання прискориться до 6,4% у 2025 році [3]. Воєнна економіка та виробництво комбінованих товарів мають бути пріоритетними у національній економічній політиці. Підтримка економічного зростання та фінансової стабільності має бути пріоритетом грошово-кредитної політики. Цінова стабільність має бути забезпечена засобами, більш відповідними умовам воєнного часу. Необхідно збільшити частку видатків на підтримку створення робочих місць. Цьому має сприяти залучення коштів міжнародних фінансових інституцій та країн-партнерів для національних інвестицій, спрямованих на створення нових інтегрованих виробничих комплексів у пріоритетних видах діяльності, а також широкий спектр інструментів державної підтримки важливих для економіки та безпеки бізнесу [4].

За даними ООН, поза межами України станом на травень 2023 року перебуває близько 9 млн осіб, з них 5 млн мають статус тимчасового захисту в ЄС. За даними МОМ, в Україні наразі близько 5 млн ВПО, серед них переважають мешканці сходу. За опитуванням ООН, частка мігрантів, які працюють за кордоном, зросла з 32% (у серпні-вересні 2022 року) до 40% (у грудні 2022 року–січні 2023 року), частка тих, хто орендує житло, збільшилася з 27% до 45%, а частка безробітних скоротилася з 33% до 19%. Прагнення мігрантів до повернення знижується: у березні 2023 року 45% опитаних мігрантів у Польщі (17% у жовтні 2022 року) не планували повертатися, а серед тих, хто планує, більшість (82%) повернуться лише після війни [5].

Відновленню економіки перешкоджає збереження високих безпекових ризиків, що пригнічують інвестиційні та споживчі настрої. Логістичні обмеження для експорту та слабкі темпи повернення вимушених мігрантів також стримують відновлення [6].

У 2024–2025 роках очікується прискорення темпів економічного зростання до 4-6% насамперед завдяки закладеному в прогноз припущенню зниження безпекових ризиків з початку наступного року та все ще м'якій фіскальній політиці. Завдяки послідовній монетарній політиці та фіксації курсу НБУ вдалося зберегти контроль за інфляційною динамікою, попри повномасштабну війну та високу світову інфляцію. З початку 2023 року зниженню інфляції сприяли зокрема достатня більша пропозиція продовольства та пального, а також стабільна ситуація на валютному ринку та поліпшення інфляційних очікувань завдяки вчасним ефективним заходам НБУ. Інфляція знижуватиметься й надалі—до 14,8% на кінець 2023 року, 9,6% на кінець 2024 року та 6%—2025 року. Цьому сприятиме

здешевлення енергоносіїв на світових ринках, стриманий внутрішній попит, а також заходи монетарної політики НБУ [5].

Таблиця 1 – Вплив війни на сектори економіки України

Реальний сектор	Ринок праці	Інфляція
<ul style="list-style-type: none"> - Окупація територій. - Пошкодження виробничих потужностей. - Порушення логістики. - Збільшення ризиків та виска невизначеність. - Значна підтримка з боку бюджетних видатків. - Вища ніж очікувалось адаптивність бізнесу. - Вища стійкість енергетичної системи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Масштабна внутрішня та зовнішня міграція. - Суттєве зростання безробіття. - Посилення диспропорцій на ринку праці. 	<ul style="list-style-type: none"> - Зниження пропозиції товарів та послуг. - Збільшення тиску з боку витрат бізнесу. - Фіксація курсу та інші заходи НБУ. - Нерівномірний вплив попиту: на тлі загального падіння ситуативний підвищений попит на окремі товари та послуги. - Фіксація тарифів та податкові зміни.

Джерело [5].

Список літератури

1. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Відновлення та розвиток економіки». URL:<https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>

2. Обіход Т.В. Головні засади економіки України в умовах воєнного стану. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління № 4. 2022. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-03-02>

3. Костьов'ят Г.І., Куриліна О. В., Гавриленко А.С. Шляхи відновлення національної економіки в умовах воєнного стану. Наукові перспективи. Випуск 4 (22). 2022. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/1473/1471>

4. Онешко С.В., Башлай С.В., Короленко О.Б. Особливості збереження та підтримання економічного потенціалу України в умовах війни. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 40.

URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1440/1385>

5. Економіка України в умовах війни. НБУ. URL:<https://www.nbu.gov.ua/>

6. Скрипник С., Процевят О., Воронова О. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1308/1262>